

Przedwzrostki

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukami A. Prądzynski we Wrzesniu
Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzynski we Wrzesniu
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na pocztę: miesięcznie — 96 zł, kwartalnie 288 zł
wseksperydy: mies 90 gr, kwart. 2,70 zł — Ogłoszenia: za miejsce 1-tam. 1 milim. w wysz 6 grosze
groszajmie administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 9 dzień przed ukazaniem się numeru — Telef. № 389

№ 28

Września, sobota dnia 7 marca 1925

Rok VII

Szlakiem Bolesława Chrobrego.

W ukształtowaniu się każdego państwa i w rozwoju wladajacego w niem narodu niezmiernie dosłownie rolę odegrały również rzeki spławne. One to bowiem w czasach najdawniejszych, gdy kraj pokrywały jeszcze nieprzebite lasy, moczary niedostępne lub puszcze pełne dzikiego zwierza, ułatwiły komunikację wogóle i z koniecznością przy jej brzegach powstawały zbiorowiska ludzkie, które daly początek dzisiejszym miastom. Gdy potem morza, do których należała, przestały oddzielać ląd, łącząc je raczej coraz ściślej między sobą, dosłownie rzek spławnych stała się całkiem oczy-

wista. Całe życie gospodarcze, a zatem kulturalne i polityczne, nastawiało się z kierunkiem rzek.

Wisła „rzek zaszkwa królów” zaś, płynąca śródkiem obok zamieszkałych przez naszych przodków i zabierająca po drodze z lewej i z prawej strony cały szereg bocznych dopływów siegających aż do najdalejszych części kraju, tworzy specjalnie rozległy system wód i komunikacji, którym przesądza z góry o kierunku naszego rozwoju. I dopóki za czasów Piastów Polska szła w kierunku wskazanym przez Wisłę, był rozwój państwa naszego prawidłowy i zdrowy i takim jedyne być mógł, ponieważ nie sprzeciwiał się tym naturalnym warunkom kraju. Rozumiał to też Chrobry i ci jego

na mapie politycznej. Oddkładał też sprawy na późniejszą zastrzyk tylko przyszły konflikt zbrojny.

Gdańsk, 5. 3. — Niejakie Grube z Berlina wygłosił w towarzyszym klubie wieczornej kawiarni odczyt pelen nienawistni i akcentów odwetowych pod tytułem: „My i Francja”. Na zebraniu przewodniczył znany nacjonalista, rektor Falkenberg. Prelegent zakończył odczyt słowami: „Co było niemieckie, musi być znowu niemieckie”.

- Kronika -

Września, dnia 6 marca 1925 r.

Kalendarz ryzykno-katolicki: dzisiaj: Perpetuum M., jutro: Tomasz z Ak.

* Dziś w piątek drugi i ostatni, pożegnalny występ Leona Wyrwicz i Blanki Orszańskiej we Wrześniu na sali p. Knechtla „Kino Apollo”. W ostatniej chwili przypominały P. T. Publiczności naszego miasta, że dziś w piątek 6 marca br. odbędzie się na ogólnie żądanie publiczności drugi, ostatni pożegnalny Wieczór Humoru Leona Wyrwicz z udziałem Blanki Orszańskiej z nowym zupełnie programem. Niewątpliwie i dzisiejszy Wieczór Leona Wyrwicz zgromadzi tłumy publiczności, tem bardziej, że wczorajszy występ naszego najznakomitszego komika spotkał się z owacyjnym uznaniem publiczności i wywołał wielkie powodzenie. W piątek 6 godz. 8 wiecz. Na dzisiejszy Wieczór ceny biletów znacznie niższe w cenie od 3 zł — 50 gr. Bilety są do nabycia wcześniej w księgarni p. Prądzynskiego a od godz. 6,30 wiecz. przy kasie.

* Wielbielcom Astry Nielsen nadarza się okazja podziwiania w sobotę 7 i niedzielę 8 marca w Klinie Apollo teatralno-lirycznej tragedii „Kawaler i król” w dwuosobkowym dramacie „Błaznaż duze” osnutej na słynnej powieści Dostojewskiego, „Idioty”. Podczas przedstawienia przegrzawa kapela 68 p. p.

* O Polskie emblematy. Liga Morska i Rzeczna zwróciła uwagę, że dotychczas są spotykane dzieci w pięknych ubraniach marynarskich, lecz z czapekami noszącymi napisy niemieckie, dla braku polskiej. Popierając noszenie praktycznych i ładnych ubrań marynarskich Liga obstarwiała wstążki z polskim napisem „Wilk Morski” i dostarcza takowe życzącym, w nadziei, że to zachęci kupiectwo polskie do wyrobu i sprzedaży czapek marynarskich z polskimi nazwami okrętów.

Zastosowanie gazów trujących do celów leczniczych. Szwedzi, którzy w czasie wojny, że gazy, a zwłaszcza gaz chlorowy w stanie oczywiste rozroznym a więc nie zagrażającym życiu ludziemu leczy znakomicie wszelkie katar, influencje, bronchity i inne zaziębienia. Po zawarciu pokoju, lekarze amerykańscy zajęli się natychmiast zbadać, do jakich granic organizm ludzki znosi bez uszczerbku dla siebie chlor. Po szeregu doświadczeń ustalili, że doza 2 setnych miligramu chloru na litr powietrza nie jest bynajmniej ani szkodliwa ani nawet przykra. Wprowadzić więc nowy sposób leczenia przystąpił zarząd szpitala. Oto chorych za złego w pokoju, w którym powietrze nasycone jest do owej miary (2) 100 mgr. na litr powietrza, chlorem i rezultaty okazały się świetne. Po trzech do czterech godzinach pobytu w naczlorowanym powietrzu, katar nawet przedwzięty i zaniedbany, bronchity i grypy, wylewały się natychmiast. W dobie obecnej na 4000 pacjentów, leczonych tym systemem 80 proc. ozdrowiało niemal z cudowną szybkością. Ciekawe jest że i konie reagują dodatnio na działanie chloru i pozbawiają się katarów a nawet i zapalenia płuc, tak groźnej u koni choroby. Cudowny wynalazek „gazy” bez żadnych skutków zastosowania w całym świecie, a jakże dobrodziejstwem będzie dla mieszkańców Polski, którzy w okresie jesieni, zimy a nawet wiosny z małymi wyjątkami wszyscy niemal chorują na katar.

Odniesienie Prezydenta przez Ojca św.

W dniu 26. m. o godz. 12.30 p. Prezydent Rplitej Polskiej przyjął w Okrędze J. E. Msgr. Lauri, Nuncjusza Apostolskiego, oraz ks. biskupa Szelażka, sufragana plockiego. J. E. Mrg. Lauri wręczył Prezydentowi z polecenia Jego Świątobliwości złoty medal, wybitny na pamiątkę rozpoczęcia Roku Świętego. Przedstawia on popiersie Ojca Św. z jednej strony, a na odwrocie obraz świętego Ojca Świętego Wrota w dniu rozpoczęcia Roku Świętego dnia 24 grudnia 1924. Medali takich w złocie roztaje Ojciec św. tylko 3, z których jeden jużdeni został Prezydentowi Rplitej Polskiej, a pozostałe dwa przeznaczone są dla J. Król. Most. Alfonsa XIII, króla hiszpańskiego i dla J. Król. Most. Alberta, króla belgijskiego. Wraz z medalem tym otrzymał Prezydent pismo Ojca Św. z wyrazami ojcowskich uczuć i udzieleniem błogosławieństwa dla Polski i jej Prezydenta oraz jego rodziny.

Polska przedmurzem Europy.

W „Popolo d'Italia” poseł Orano zamieścił artykuł wstępną pod tytuł: „Polska na rubieżu dąbry i zła”.

Telegram! Leon Wyrwicz! Dziś!

z współudziałem Blanki Orszańskiej. Nowy zupełnie program!

Rilety po cenach znacznie niżs, od 3 zł — 50 gr za do nab. wcześniej w księgarni p. Prądzynskiego a od 6 wiecz. przy kasie.

następcy, którzy zdążyli wytrwale z biegiem Wisły ku morzu. Później jednak nie stało już siln i, a gdy zawiądując silnie jej ujściem do Bałtyku, a żeby w dodatku jeszcze nie przeprządać z rąk chłystów, podjęliśmy odwiecznego wroga — topielca Słowian, ukrywającego tym razem swe krwiożercze i zabójcze chęci pod płaszczem zakonnym z wyszytem nam krzyżem i dozwolono nam zagnieździć się na tej naszej drodze do morza, wtedy to prawidłowy bieg rozwoju państwa polskiego został w góry zgązany.

A za Jagiellonów i później mimo potęgi jak Polska wówczas przedstawiała, nie rozumieliśmy już dostatecznie konieczności zabezpieczenia sobie ujścia Wisły i wybrzeża morskiego. Nie wykazaliśmy manowce wielkiego zrozumienia po rozbiciu potęgi zakonu krzyżackiego pod Grunwaldem, ani później kontentując się perfidnym „holdem pruskim” na rynku w Krakowie, ani wreszcie wtenczas, gdy pozwoliliśmy kurliostwo brandenburskiemu w Królewsku koronować się na króla pruskiego. Narod polski, a raczej ci co wówczas stanowili jego rdzeń, nie byli zadowoleni zupełnie ze szlaku Bolesława Chrobrego, a w sto lat po tem ostatniemu zdarzeniu doczekali się za sprawą króla pruskiego rozbioru Polski.

Mamy oto z tego wszystkiego niezbitą pewność, szczerze stwierdzoną i udowodnioną, że bez posiadania ujścia Wisły bez silnego oparcia o morze, należyty rozwój gospodarczy i polityczny państwa naszego nie jest możliwy. Poza tem, że obecnie rozpoznowa państwo pruskie celem uniemożliwienia nam dąstępu do morza, nie dopuszcza pewnie żadnych wątpliwości co do tego, w y jakim kierunku powinna być prowadzona polityka naszego państwa. Nasze Pomorze, albo ich Prusy Wschodnie, i my zresztą tak samo musimy pojnować te kwestie: oni albo my!

Historja więc niejako w tej chwili została cofnięta o kilka wieków, a narodowi polskiemu znowu jest dany możność powrotu na szlak wielkiej drogi, który z biegiem Wisły wiedzie ku północz. Lecz przeciwnik nasz już rozpoczął był zaczepny, celowo i z całą świadomością, podczas gdy my z ledwością zdobywamy się na obronę naszych praw. I Gdańsk stanowi dziś dla niego brame wypadową, ten Gdańsk, przez który wiodła nasze naturalna droga do morza i który wobec tego już z natury rzeczy winien być nasz — i musi być nasz! Ci, co nie zdomogli się na to, żeby nam go przynależ bezporenie Traktatem Wer-salskim, grzeszyli przeciwko naturalnemu porządkowi świata utrudniając nam zarazem korzystanie w całej pełni z ujścia rzeki, która jest życiodajną arterją naszego kraju. Culi oni to zresztą sami, że grzeszyli, bo potem niejawnymi postanowieniami chcieli rzecz jakoś uporzędować, i naprawić, ale właśnie te postanowienia i przepisy ułatwiają teraz znakomicie Niemcom ich robota.

Wobec tego my jako naród, widzący jasno swą drogę wytkniętą, nie możemy poprzestać na biernym wyczekiwanu na to, co ktoś urzadi i zalecający o naszym stosunku do Gdańska, tylko sami musimy poczynić nieodwrocne kroki. A że stosunek nasz do Gdańska wypływa z konieczności czysto gospodarczej i naszego z niego zysku, widząc jasno, że w ten nam polu musi się rozegrać czysto między nami, jak zaś należy taką rzecz uchwycić, to pokazał nam już nie kto inny tylko swego czasu król pruski Fryderyk II, który po rozbiore Polski opornych mu gdańszczan zarządzeniach gospodarczych zmusił do uległości. Za te i inne jego sprawy Niemcy nazywają go Wielkim. Jeżeli on to potrafił, dlaczegożbyśmy my i my nie mieli dokonać?

Po wyroku Rady Ligi Narodów z pewnością i tym razem nie potrzebujemy się spodziewać nic dobrego, na to bowiem wskazuje netyklo nasze trokrotnie doświadczenie, ale i to, że przedstawiciel Rosji w Gdanskim narogu, nowego zarządzenia w sprawie skrzynek pocztowych z pewnością nie byłby sobie tak bez wyszytowego wydal. Co uczynił to chyba tylko w porozumieniu, a niejawnie uczynił postanowień wersalskich znowu dalo mu możność tłumaczenia tychże na tę czy ową stronę. Niech się Rada Ligi Narodów biedzi z mglistymi postanowieniami, a my tymczasem starajmy się dojść do porozumienia za pomocą argumentów gospodarczych, które powinny być zupełnie wyraźne i nie pozostawiać Gdańskowi tym razem absolutnie żadnych wątpliwości co do naszych stanowczych granic na Wschodniej drodze gwałtu z pozostałymi Gdańskimi, co mogą także argumenty gospodarcze, i tu przecież jedynie przemysł polski zareagować odruchowo na szowinistyczną butę Gdańska. Nasz rząd takimi argumentami mógłby jeszcze lepiej przemówić i szechy to uczynił jak najrychlej, tego winno się domagać całe społeczeństwo.

O bezpieczeństwie Polski

Warszawa, 5. 3. Na początku dzisiejszego posiedzenia sejmowej Komisji wojskowej przed posiedzeniem wzięto pod rozwagę projekt, motywując ogólnem położeniem politycznem Polski i oficjalnym programem rządu niemieckiego, dokonania gwałtu na zachodniej granicy Polski, celem odjęcia jej od morza i zabrania G. Śląska, zgłosił wniosek, domagający się przyspieszenia prac Min. Spraw Wojskowych nad kwestji ustawy o ogólnej mobilizacji.

„Gaz. Warsz.” w artykule wstępnym pod tyt. „Niemiecki projekt rozbioru Polski” omawia projekt udzielenia gwarancji nienaruszalności granic na Zachodzie Europy oraz gwarancji nienaruszenia granic na Wschodzie Europy, z zastrzeżeniem, że woli wolności zmiany granicy Wschodniej drogą układu bezpośredniego z Polską, lub też inną drogą przez Ligę Narodów, korzystając z paragrafu 19 statutu tej instytucji.

Szczególną uwagę daje propozycjom niemieckim to, że znajdując one odgłos w Anglii. Co do rzadu francuskiego, to sądząc z głosów prasy, należy wnosić, że rząd francuski nie zgodzi się na propozycje niemieckie. We francji rozumieją, że odwet niem. na Wschodzie byłby wstępem do odwetu na Zachodzie. Granice francji muszą być broniłone nad Wisłą. Zgodziła Francji na propozycje niemieckie musi być rozumiana jako zerwanie umów, łączących Francję z Polską. Francja orientuje się coraz bardziej w tem, co się dzieje w Polsce.

W Anglii nie zdają sobie sprawy z tego, że wszelka próba naruszenia terytorjum państwa polskiego musi skończyć się w Niemczech z całą odpowiedzialnością za to, co piszemy w dzienniku, który jest wyrazem opinji panującej w stronnictwie, liczącem 100 posłów w Sejmie. Sprawa rozbioru Polski postawiona jest na porządku dziennym. Ze strony polskiej musi się odezwać wyraźny i stanowczy protest. Niech opinja publiczna i rządy wszystkich krajów się dowiedzą, że dla nas wszelkie zamach na terytorjum państwa — to wojna.

Lwów, 5. 3. „Dilo”, omawiając w artykule wstępnym wzbudzenie opinji polskiej z powodu niemieckiego projektu paktu gwarancyjnego, zaznacza, że sprawa bezpieczeństwa granic zachodnich i wschodnich jest zagadnieniem pokoju Europy. „Dilo” twierdzi, że nie można tej sprawy zabawić notami dyplomatycznymi, ale tylko „czerwonym ołowiem”
